

Załącznik
do UCHWAŁY NR V/ /19
Rady Miejskiej w Brusach
z dnia .

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2019-2021

Brusy, 2019 rok

I. Wstęp

Prezentowany Program jest kontynuacją Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016-2018. Praktyka realizacji wcześniejszych edycji programu wskazuje, że główne i priorytetowe cele wówczas wyznaczone, pozostają wciąż ważne i niezmiennie.

Gminny Program Wspierania Rodziny kształtuje spójny system wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w zakresie przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji poprzez pracę z rodziną i wzmacnianie zasobów tkwiących w poszczególnych członkach rodziny.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, że dobro dziecka oraz dobro rodziny jako podstawowej komórki społecznej, przy założeniu, że dobro dziecka powinno być stawiane zawsze na pierwszym miejscu, powinno wyznaczać wszelkie działania w obszarze pomocy rodzinie. Ustawa wprowadziła obowiązek jednostek samorządu terytorialnego oraz administracji rządowej w zakresie wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, Zadanie, o którym mowa, jednostki samorządu terytorialnego realizują we współpracy ze wszystkimi instytucjami i służbami zajmującymi się problemami rodziny jako zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania prawidłowo swoich funkcji.

Przeobrażenia społeczne, demograficzne i cywilizacyjne, wymuszają ciągłą troskę i uważność o zachowanie w konstruktywnej formie podstawowych funkcji rodzin.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 jest dokumentem spójnym z kierunkami wsparcia rodziny zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym. Jego założenia są zgodne przede wszystkim z:

- ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.)
- ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.),
- ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 r. poz. 2137 z późn. zm.),
- ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.),

- Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014-2020,
- Powiatowym Programem Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Chojnickiego na lata 2018-2020,
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brusy na lata 2015 -2020.

Dokument ten jest wynikiem doświadczenia pracy socjalnej i asystenckiej Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brusach oraz wniosków płynących z rocznych sprawozdań realizacji wcześniejszej edycji Programu.

II. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w gminie Brusy

---

Gminę miejsko – wiejską Brusy zamieszkuje 14 556 mieszkańców¹. Strukturę demograficzną mieszkańców gminy i jej zmiany na przestrzeni ostatnich 3 lat wskazuje poniższa tabela:

Grupy wiekowe	2016	2017	2018
przedprodukcyjny	2922	2999	3597
produkcyjny	9343	9321	8895
poprodukcyjny	2131	2174	2104

Struktura mieszkańców miasta i gminy Brusy według grup wiekowych w latach 2016-2018.²

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach objął 2018r. pomocą i wsparciem 454 rodzin, łącznie 1768 osób. Specyfikację rodzin korzystających z pomocy społecznej tutaj. Ośrodka oraz potrzeby społeczne w zakresie wsparcia obrazują poniższe dane:³

WYSZCZEGÓLNIENIE	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018
Liczba osób, którym przyznano świadczenie decyzją	894	860	754
Liczba rodzin: w tym	518	526	454
rodziny z dziećmi ogółem	389	373	315
rodziny niepełne	49	34	38
rodziny emerytów i rencistów	66	37	71
Liczba osób w rodzinach	2026	2159	1768

W ostatnim roku nastąpił spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, a także liczby osób w rodzinach.

---

¹Dane (XII 2018r.) Urząd Miejski w Brusach

² GUS Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym, 2018 r. - Dane (XII 2018r.) Urząd Miejski w Brusach

³ Sprawozdania własne MRPiPS za 2016r., 2017r., 2018r.

Najczęstsze powody udzielania pomocy osobom i rodzinom:

Powody	Liczba rodzin		
	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Ubóstwo	362	271	241
Sieroctwo	1	X	X
Bezdomność	4	4	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	291	268	244
W tym wielodzietność	214	204	193
Bezrobocie	177	129	95
Niepełnosprawność	152	143	129
Długotrwała lub ciężka choroba	53	45	40
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	6	7	7
Przemoc w rodzinie	3	0	1
Alkoholizm	20	10	5
narkomania	X	X	X
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	X	1	X
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	X	X	X
Trudność w integracji osób które otrzymały status uchodźcy	X	X	X
Zdarzenie losowe	3	90	35
Sytuacja kryzysowa	X	X	X
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	X	975	X

Powody trudnej sytuacji życiowej mieszkańców gminy Brusy⁴

Potrzeba ochrony macierzyństwa, niepełnosprawność, bezrobocie i przede wszystkim ubóstwo to najczęstsze przyczyny udzielania pomocy przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach. Analizowane lata wskazują, że liczba rodzin korzystających z pomocy sukcesywnie maleje. Doświadczenie ośrodka pomocy społecznej sygnalizuje na wysokie zapotrzebowanie na pracę socjalną prowadzoną wśród mieszkańców miasta i gminy

⁴ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017r., rok 2018 - Sprawozdanie własne MRPiPS-03 za I-XII 2018r.

Brusy. W 2016 r. praca socjalna prowadzona była w 86 rodzinach, w 2017 r. w 68, a w 2018 r. w 76.

Powody udzielania pomocy znajdują bezpośrednie odzwierciedlenie w formach udzielanej pomocy. Najczęściej realizowane rodzaje wsparcia, udzielane przez MGOPS w Brusach w latach 2016 - 2018 przedstawia poniższa tabela:

Rodzaje świadczeń	Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia.		
	2016 rok	2017rok	2018 rok
Zasiłek okresowy	63	43	45
Zasiłek celowy	205	151	150
Schronienie	4	4	4
Posiłek	764	686	630
Sprawienie pogrzebu	X	X	X
Zasiłek stały	53	58	50
Usługi opiekuńcze w tym specjalistyczne	11 1	10 1	13 3
Zasiłek celowy w formie biletu kredytowego	X	X	X
Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	X	X	X

Świadczenia z zakresu zadań własnych i zleconych w gminie Brusy⁵

Zestawienie powyższe ukazuje, że poziom udzielanego wsparcia w ramach działalności tut. Ośrodka pozostaje na stałym poziomie. Zauważalny spadek w porównaniu z rokiem 2016 nastąpił nieznacznie w świadczeniach finansowych.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach w ramach swojej działalności w latach 2016-2018 r. zatrudniał 2 pracowników wykonujących usługi opiekuńcze dla osób niesamodzielnych z terenu miasta Brusy oraz osobę świadczącą wsparcie w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W analizowanych latach, MGOPS w Brusach był beneficjentem rządowego Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej i obejmował wsparciem asystenta rodziny tego potrzebujące.

⁵ Tamże, rok 2018 - Sprawozdanie własne MRPiPS-03 za I-XII 2018r.

Wspieranie rodziny i piecza zastępcza⁶			
	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	9	10	5
Liczba dzieci w rodzinach objętych pomocą asystenta rodziny	32	28	30
Liczba asystentów rodziny	2	1	1
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	5	9	10
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w złotych	11 494	23 052	47 894

Obserwowany wzrost kosztów za pobyt dziecka w pieczy zastępczej wynika bezpośrednio z zasad finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, które mówią że gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Na terenie miasta i gminy Brusy, w omawianym okresie, nie funkcjonowała żadna rodzina wspierająca, która na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ma być instrumentem mającym na celu wsparcie rodziców biologicznych w sprawowaniu opieki i wychowaniu dzieci.

Bezrobocie, pomimo wyraźnego spadku, nadal pozostaje jednym z dominujących powodów przyznania pomocy społecznej i wiąże się z negatywnymi skutkami społecznymi, ekonomicznymi w znacznym stopniu obciążając i zaburzając prawidłowe funkcjonowanie rodzin. Szczegółowe dane dotyczące bezrobotnych:

---

⁶ Tamże

Wyszczególnienie	Rynek pracy ⁷		
	2016 rok	2017 rok	2018 rok
Bezrobotni ogółem	628	501	556
Bezrobotni długotrwale ogółem	393	320	307
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	90	52	98

Na sytuację ekonomiczną rodzin z terenu miasta i gminy Brusy wyraźny wpływ mają także świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych⁸:

L. p.	Rodzaj świadczenia	2016		2017		2018	
		ilość świadczeń	kwota w zł	ilość świadczeń	kwota w zł	ilość świadczeń	kwota w zł
1.	Zasiłki rodzinne i dodatki do	36 811	4 088 216	37 202	4 240 835	36 168	4 103 093
2.	Zasiłki pielęgnacyjne	6 764	1 034 982	7 042	1 077 426	7 131	1 126 704
3.	Świadczenia pielęgnacyjne	1 042	1 350 836	986	1 379 126	1 100	1 617 756
4.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	517	264 852	596	306 070	599	318 305
6.	Jednorazowa zapomoga z tytułu	166	166 000	207	207 000	214	214 000
7.	Świadczenie wychowawcze	22 305	11 103 791	29 849	14 866 746	28 901	14 402 409
8.	Fundusz alimentacyjny	1 051	413 331	935	380 870	912	388 850
9.	Zasiłek dla opiekuna	1 063	552 199	884	456 319	650	342 701

⁷ Tamże, 2018 rok – dane Powiatowego Urzędu Pracy w Chojnicach

⁸ Dane własne MGOPS w Brusach

Wysokość świadczeń pozostaje na stałym poziomie, wskaźnik wzrostu, w badanym okresie, obserwowany jest w kategorii zasiłków pielęgnacyjnych i świadczeń pielęgnacyjnych.

Dla dzieci z rodzin ubogich realizowany jest program wsparcia stypendialnego i zasiłków szkolnych – w roku 2018 wypłacono 779 świadczeń na łączną kwotę 117 400 zł.⁹

Analiza wniosków wpływających do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach w zakresie podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego pomoże zobrazować skalę problemu alkoholowego. Do GKRPA w Brusach w 2016 roku wpłynęło 25 takich wniosków, w 2017 r. – 33, w 2018 r. - 32.

Skalę zjawiska przemocy, jako intencjonalnego działania lub zaniechania jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powoduje cierpienia i szkody, zobrazuje zakres działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy działającego przy Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Brusach. W 2018 r. Zespół objął procedurą „Niebieskiej Karty” 40 rodzin (w 2017 r. - 37 rodzin, w 2016 r. – 38). W 2018 r. w 22 rodzinach wszczęto procedurę, pierwszorazowe podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie, w 2017 r. – w 24, a w 2016r. w 25. Grupy robocze objęły wsparciem w 2018r. 127 osób (w 2017r. – 129, w 2016r. – 123), w tym 37 kobiet w 2017 r. – 37, w 2016r. – 35), 43 mężczyzn (w 2017 r. – 45, w 2016r. – 44) i 47 dzieci 9 w 2017 r. – 47, w 2016 r. – 44)

Problematyka przemocy nadal pozostaje jednym z ważniejszych na mapie problemów społecznych mieszkańców miasta i gminy Brusy.¹⁰

Zapotrzebowanie na pomoc specjalistyczną - terapię, konsultację psychologiczną i prawną kreśli działalność jedyne działającego na terenie miasta Punkcie konsultacyjnym – punkcie pomocy specjalistycznej. W 2018 r. porad udzielało 2 psychologów, 2 specjalistów psychoterapii uzależnień oraz prawnik. W ramach działalności Punktu zapewniono w 2018 r. 770 osobo/porad, w 2017r. - 739, w 2016r. – 715.

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach wynika, iż w rodzinach zastępczych umieszczono 10 dzieci z terenu gminy Brusy (dane na dzień 31.12.2018r.). W obrębie gminy funkcjonuje 5 rodzin zastępczych niezawodowych (w tym 3 spokrewnione), 1 rodzinny dom dziecka i 1 rodzina zastępcza zawodowa.

⁹ Dane własne Gminnego Zarządu Oświaty w Brusach

¹⁰ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brusy na lata 2015-2020

III. Cele programu

Cel główny:

Rozwój spójnego i kompleksowego systemu wspierania rodzin, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Cele szczegółowe:

- 1) Wzmocnienie roli i funkcji rodziny.
- 2) Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin.
- 3) Intensyfikacja działań interdyscyplinarnych na rzecz rodzin przeżywających trudności.

IV. Odbiorcy programu

Adresatami Programu są rodziny z terenu gminy Brusy dotknięte patologią, przemocą, problemem uzależnień, zagrożone wykluczeniem społecznym, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

V. Zadania

1. Wzmocnienie roli i funkcji rodziny.					
Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki realizacji	Zakładane rezultaty
1.	Promocja i integracja rodzin i społeczności lokalnych	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach, Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	2019-2021	- liczba i rodzaj działań promocyjnych, integracyjnych - liczba odbiorców	1. Integracja rodzin w ramach środowiska lokalnego 2. Zwiększenie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców. 3. Wzrost świadomości i umiejętności radzenia sobie z negatywnymi zjawiskami społecznymi.
2.	Inicjowanie i wspieranie realizacji programów przeciwdziałających patologii wśród dzieci i młodzieży	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach, Placówki oświatowe	2019-2021	- liczba i forma programów profilaktycznych, - liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami profilaktycznymi,	
3.	Promowanie i wspieranie organizacji różnych form spędzania czasu wolnego rodzin i poszczególnych jej członków	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach, Placówki oświatowe, Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	2019-2021	- liczba i rodzaj organizowanych form, - liczba rodzin, osób uczestniczących,	

2. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin.

Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki realizacji	Zakładane rezultaty
1.	Zapewnieni pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach, Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	2019-2021	- liczba i formy udzielonej pomocy, - liczba rodzin objętych pomocą	1. Podniesienie bezpieczeństwa bytowego rodziny. 2. Podniesienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodzin. 3. Poszerzenie oferty wsparcia rodziny.
2.	Zapewnienie wsparcia asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach,	2019-2021	-liczba asystentów, - liczba rodzin, których objęto wsparciem asystenta rodziny -liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny.	
3.	Zabezpieczenie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach	2019-2021	- liczba i rodzaj miejsc poradnictwa specjalistycznego, - liczba osób i udzielonych porad, - liczba i formy przekazów informujących o miejscach pomocy	
4.	Podnoszenie kompetencji rodzin w zakresie pełnienia prawidłowo funkcji opiekuńczo -wychowawczych	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach, Gminna Komisja Rozwiązywania	2019-2021	- liczb i rodzaj szkoleń, warsztatów, konsultacji, - liczba rodzin objętych	

		Problemów Alkoholowych w Brusach		działaniami,	
5.	Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem ze względu na uzależnienia, przemoc rodzinną, niewydolność wychowawczą, niepełnosprawność lub długotrwałą chorobę	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach, Zespół Interdyscyplinarny, Posterunek Policji w Brusach	2019-2021	- liczba rodzin objętych monitoringiem,	
6.	Organizowanie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	Gmina Brusy, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach, Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	2019-2021	- liczba placówek wsparcia dziennego, - liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem placówek,	
3. Intensyfikacja działań interdyscyplinarnych na rzecz rodzin przeżywających trudności.					
Lp.	Nazwa zadania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki realizacji	Zakładane rezultaty
1.	Doskonalenie kompetencji służb pracujących w obszarze pomocy rodzinie	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach, Zespół Interdyscyplinarny, Posterunek Policji w Brusach, Placówki oświatowe	2019-2021	- liczba i rodzaj szkoleń, - liczba osób przeszkolonych,	1. Podniesienie profesjonalizmu służb pracujących w obszarze pomocy rodzinie. 2. Ugruntowanie i podtrzymywanie współpracy służb w obszarze rodziny.
2.	Doskonalenie współpracy	Miejsko – Gminny	2019-2021	- liczba spotkań,	

	<p>między instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brusach, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, pedagodzy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach, Powiatowy Urząd Pracy w Chojnicach, Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe</p>		<p>narad, - liczba uczestników, - liczba instytucji zaangażowanych w pracę</p>	
3.	<p>Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej</p>	<p>Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach</p>	2019-2021	<p>- wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w pieczy zastępczej, - liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,</p>	

VI. Źródła finansowania

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 odbywać się będzie w ramach środków budżetu gminy, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Z uwagi na długofalowość realizacji Programu oraz ilość jednostek i organizacji realizujących Program, środki finansowe na zabezpieczenie poszczególnych zadań będą uwzględniane corocznie, na bieżąco w planach finansowych poszczególnych realizatorów.

VII. Monitorowanie i ewaluacja

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brusach. Monitoring i ewaluacja Programu ma charakter ciągły. Na podstawie danych dotyczących stopnia osiągnięcia podanych wskaźników realizacji zadań, dokonana zostanie ocena stopnia realizacji założeń Programu corocznie i powstanie sprawozdanie przedkładane Radzie Miejskiej w Brusach w terminie do 31 marca każdego roku następującego po roku sprawozdawczym.